

13. 7832 – Projet de loi portant approbation de l'Accord de protection des investissements entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et la République socialiste du Viêt Nam, d'autre part, fait à Hanoï, le 30 juin 2019

Mir kéimen dann zum nächste Punkt vum Ordre du jour. Dat ass de Projet de loi 7832, en Ofkommes tëscht der EU an hire Memberstaate mam Vietnam am Beräich vun den Investissementer. Et sief drop higewisen, datt laut Artikel 114 vun der Verfassung eng qualifizéiert Majoritéit vun zwee Drëttel vun de Stëmmen erfuert ass. De Vote par procuration ass net erlaabt. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An ech géif dann d'Wuert un de Rapporteur vun dësem Projet de loi ginn, den honorabelen Här Yves Cruchten.

Rapport de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, de l'Immigration et de l'Asile

M. Yves Cruchten (LSAP), rapporteur | Merci, Här President. Mat iwwer 650 Milliounen Konsumente sinn d'Ekonomen a Südostasien wichteg Zilmarché fir europäesch Exporter an Investissementer. Déi lescht Jore koumen déi meescht auslännesch Direktinvestitiounen a Südostasien aus der Europäescher Unioun. Markéiert vu séier wuessende Mëttschichten an expandéierenden Ekonomien, wäert dës Regioun an Zukunft ëmmer méi interessant fir europäesch Investissementer ginn.

Opground vun all dësen Entwécklungen war d'Europäesch Kommissioun schonn 2007 bilateral Verhandlung mat der ANASE, der Association des nations de l'Asie du Sud-Est agaangen. D'strategiegeschicht Zil war et deemools, fir e Fräihandelsaccord mat der ASEAN ze schafen. Gläichzäiteg huet d'Europäesch Unioun sech awer och d'Méiglechkeet virbehalen, individuell mat Länner Ofkommessen ze schléissen.

2012 huet den EU-Conseil decidéiert, bilateral Negociatiounen mam Vietnam unzefänken, wéi dat e puer Joer virduen och scho mat Singapur de Fall war. Am August 2018 ass decidéiert ginn, d'Verhandlungsergebnisser op zwee Accorden opzedeelen. Esou sinn am Juni 2019 zu Hanoi zwee Accorden tëscht dem Vietnam an der Europäescher Unioun ënnerschriwwen ginn. Dat waren engersäits de Fräihandelsaccord an anerersäits en Accord fir d'Protektioun vun Investissementer. D'Europäesch Parlament huet den 12. Februar 2020 seng Approbatioun ginn. An de Vietnam huet déi zwee Traitéen den 18. Juni vun deem Joer ratifizéiert.

De Projet de loi 7832, ëm deen et dann elo hei geet, soll also den Accord zum Schutz vun Investissementer ëmsetzen.

De Staatsrot huet drun erënnert, datt den Artikel 4 (3) iwwer eventuell zukünfteg Modifikatiounen vum Accord fuerdert, datt mir d'Gesetz mat enger Zweedrittelsmajoritéit stëmmen müssen an de Vote par procuration deemno ausgeschloss ass.

D'Kommissioun huet sech den 2. Mee mam Text ausernanergesat an de Rapport ass de leschten 13. Mee ugeholl ginn. Den Accord selwer ass a véier Kapiteln ënnerdeelt. Am éischten Kapitel sinn d'Ziler an d'Definitiounen vum Accord néiergeschriwwen. Am zweeten Kapitel geet et ëm de Schutz vun den Investissementer. Am drëtten Kapitel sinn d'Dispositiounen zu der Reegelung vu Konflikter festgeluecht. An am véierten a leschten Kapitel stinn institutionell, generell a final Dispositiounen.

Bei dësem Kapitel ass et besonnesch wichteg, den Zesummenhang mam Fräihandelsaccord net ze vergiessen. Hei sinn eng Partie Moossname fir d'nohalteg Entwécklung an zum Beispill d'Rechter vun den Aarbechter enthalten. De Vietnam gëtt dozou verpflichtet, am Beräich vum Aarbechtsrecht a vun der Ëmweltpolitik gewësse Standarden ze erfëllen. Zanter der Signature vun dësen zwee Accorden sinn an dës Beräicher och scho Fortschreitter festzustellen.

Fir Lëtzebuerger Entreprises an Investisseuren, déi mam Vietnam zesummeschaffen oder dorun interesséiert sinn, ginn heimat méi Stabilität a besser Viraussetzung geschafen.

Schlussendlech géif ech nach gär drun erënneren, datt d'Accorden iwwergeuerdent Ziler verfollegen. Et ass wichteg, den Accord zum Schutz vun Investissementer an dee vum fräien Handel an e méi grouss Kader vum Partenariat an der Kooperatioun mam Vietnam ze setzen, déi d'Verhältnis vun der EU an dem Vietnam iwwerall do reegelen, wou mir gemeinsam Interessi hunn. Dozou zielen d'Entwécklungszusammenaarbecht, den Handel, d'Investissementer, mee awer och d'Good Governance.

Nieft den ekonomesche Virdeeler hunn d'Accorden also och d'Zil vun der nohalteger Entwécklung. Duerfir definéieren d'Accorde kloer an transparent Reegelen, déi vun effentelechen Institutiounen festgeluecht ginn.

Ech soen Iech Merci a ginn den Accord vun der LSAP.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools dem Här Rapporteur Yves Cruchten.

An als éischte Riedner ass den honorabelen Här Claude Wiseler agedroen.

Discussion générale

M. Claude Wiseler (CSV) | Merci, Här President. Ech soen dem Rapporteur, dem Här Cruchten, Merci fir déi Explikatiounen, déi e ginn huet. Mir si vum Prinzip hier der Meenung, datt Fräihandelsaccorde respektiv Accorden iwwert d'Protektioun vun den Investissementer wichteg sinn a richteg sinn, iwwerall do, wou se méiglech sinn.

Hei hu mer et natierlech mat engem Land ze dinn, wat och net e Land ass, dat den demokratesche Prinzip vum eise westlechen Demokratien entsprécht. An dofir ass ëmmer d'Fro, ob ee mat esou Länner Fräihandelsaccorde mécht. Dat war och eng laang Diskussioun sengerzäit, wéi et am Europaparlament ugeholl ginn ass.

Et ass dofir wichteg gewiescht, datt déi Krittären, déi an deenen Accorden hei stinn, och kloer an däitlech sinn, éischens d'Krittäre vun der Nohaltegkeet op där enger Säit, d'Krittäre vun der Good Governance op där anerer Säit, an och nach eng ganz Rei Krittären iwwert d'Aarbechtsrecht, déi hei fixéiert sinn, a wéi den Här Cruchten mat Recht richteg gesot huet, och de Suivi vun de Progrésen, déi am Kader vun deene Rechter gemaach ginn. An do kann ee feststellen, datt effektiv schonn déi eng oder aner Progrésen an der leschter Zäit gemaach gi sinn, an dat ass dat, wat fir eis wichteg ass. Wéi gesot, e Land, wou mer och Kooperatiounsprojete säit laange Joren hunn a wouvun e groussen Deel mat vill Succès ofgewéckelt ginn ass.

Dat gesot, gi mer den Accord zu dësem Projet als CSV-Fraktioun. Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Wiseler. An da geet d'Wuert un den honorabelen Här Gusty Graas.

M. Gusty Graas (DP) | Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, de Vietnam huet jo eng ganz

beweegt Vergaangenheet hanneru sech. Duerfir ass et ëmsou méi ze begrëssen, datt dat Land sech elo awer lues a lues, an de leschte Joerzénge, kann ee sech soen, an eng aner Dimensioun entwéckelt huet. Ech mengen, et ass, wéi virduen schonn hei richteg bemierkt ginn ass, natierlech e Land, wat net onbedéngt deene Krittären entsprécht, wéi mir eis dat a Rechtsstaate virstellen. An trotzdeem soll een awer de Kontakt mat dem Vietnam sichen.

Ech wëll virun allem op zwee Punkten hiweisen, déi awer an deem Ofkommes hei ervirsteichen. Dat ass éischens emol de Règlement des différends. Ech mengen, dat ass jo dat, wat ëmmer an deenen Ofkommessen zu villen Diskussiounen gefouert huet. Ech erënneren un de CETA, ech erënneren un den TTIP. Hei ass dat awer elo duerch eng speziell Juridictioun gutt gereegelt. An dat Zweet ass, datt jo awer och deem Volet „développement durable“ soll méi Rechnung gedroe ginn. Ech hoffen, datt et net just nëmme bei flotten Absichtserklärungen bleift, mee datt sech do awer och an der Praxis dann eppes méi konkret wäert doen.

Et dierf een net vergiessen, datt mir mam Vietnam ganz enk Relatiounen haten, wat d'Kooperatioun ubelaangt. Mir haten dräi PICen (ndlr: Programmes indicatifs de coopération). Elo entre-temps ass de Vietnam natierlech keen Zilland méi, mee wat awer net soll heeschen, datt mer net weiderhi sollen eng enk Relatioun mat deem Land fleegeen.

An ech hu kee Problem selbstverständlech, deen Accord vun der DP ze ginn, a soen awer och nach dem Yves Cruchten Merci fir déi verschidde Rapporten. Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Graas. Da ginn ech d'Wuert weider un déi honorabel Madamm Stéphanie Empain.

Mme Stéphanie Empain (déi gréng) | Villmools merci, Här President. Ech géif och fir unzefänke gären dem Yves Cruchten als Rapporteur hei villmools Merci soe fir säi Rapport.

Et ass elo scho villes gesot ginn. Ech wollt just eeben nach eng Kéier drop hiweisen, mir haten déi Diskussioun jo och schonn am Kader vum Accord mat Singapur zum Beispill. Hei geet et notament och drëm, dass déi Standarden am Arbitrage verbessert ginn, also besser si par rapport zu deem, wat bis elo Standard ass. Den Handel soll och mat Länner funktionéieren, och wa se keng – ech soen emol – „lupenrein“ Demokratie sinn, och wa mer nach Problemer erkennen. Dat ass jo kee Grond, fir den Handel komplett ofzesoen. Au contraire! Mir sollen Handel bedreiven, mee mat Standarden.

Mir solle Standarde setzen. Dat ass dat, wat heimadder och soll gemaach ginn. Dat ass och dat, wou ech mech elo géif uschléissen un dat, wat den Här Graas gesot huet: dass et eebe wichteg ass, dass et do net just bei Absichtserklärungen um Pabeier bleift, mee dass dat sech an der Realitéit och esou dann entwéckelt.

Wat awer och wichteg war, an dat war en Ajout, dee mer gemaach krute vun der Madamm Wiseler an der Kommissioun, déi eeben och drop higewisen huet, dass d'EU-Mënscherechtskommissioun, wou si selwer och dra vertrueden ass, hiren Ok dozou ginn huet, ënner anerem och, well mer mat deem heite System dann elo och Recoursméiglechkeete fir d'Leit aféieren, wat et virduen an där Form net gouf.

Dofir ginn ech och den Accord vun eiser Fraktioun. Villmools merci!

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Empain. An da geet d'Wuert un den honorabelen Här Fernand Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, Här President, villmools merci, an natierlech och e grouse Merci un den Här Cruchten fir e ganz kompletten an interessante Rapport. Et ass elo esou, datt mir selbstverständlech och als ADR déi Handelsbeziéunge ganz héich usetzen a frou sinn, datt mer kënne mam Vietnam do eis Kooperatioun intensivéieren opgrond vun enger gudder legaler Basis.

Mir wäerten eis trotzdeem bei dësem Projet enthalten. An ech verweisen do einfach op eis Argumentatioun am Dossier mat Kanada, wou mer jo scho gesot hatten, datt mir eng aner Approche hunn, wat déi souverän Rechter vun de Staaten ugeet an deenen Negociatiounen. Déi Positioun behale mer bäi, aus prinzipiellen Iwwerleeungen. Mee fir elo stëmme mir awer sécher net géint dee Rapport, dat fir ze ënnersträichen, datt eis och déi Relatioun mam Vietnam ganz um Häerz leien. Dat erkläert eis Abstentioun.

Villmools merci!

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Kartheiser. An da ginn ech d'Wuert un déi honorabel Madamm Nathalie Oberweis.

Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk) | Här President, léif Kolleeg/innen, virun e puer Joer sinn a ganz Europa an och hei zu Lëtzebuerg Dausende vu Leit op d'Strooss gaange géint déi ultraliberal Fräihandelspolitik vun der Europäescher Unioun. Deemools huet sech de Protest virun allem géint den TTIP an de CETA gerichtet, an ee vun den Hauptkritikpunkte waren déi onsäglech Schidsgerichter, wou Multinationale kënne géint demokratesch Decisiounen vu souveräne Staate kloen.

Zwee Joer nodeems d'Majoritéit hei matten am Confinement, Dir erënnert Iech, de CETA duerch d'Parlament gejet huet, wäert se mat dësem Projet de loi viraussichtlech erëm en neit Investitiounsofkomme mat Schidsgerichter ratifizéieren, dës Kéier mam Vietnam. Iwwert dee ganze Fräihandelsaccord, deen dozou gehéiert, brauch jo mëttlerweil just nach d'Europaparlament ofzestëmme. An dat arrangéiert heibanne wuel esou munchereen.

Et ass wierklech eng eenzeg Hypokrisie vun der EU, well si firt genee no deem ale Muster weider, egal ob d'Leit dergéint sinn oder net. „Mir müssen d'Europäesch Unioun méi no bei d'Leit bréngen“, heescht et ëmmer erëm, an: „Mir müssen de Biergerinnen a Bierger méi nolauscheren“, héiert een ëmmer erëm. Mee et sinn alles nëmme eidel Wieder. Wann et ëm de Profit geet, dann ass erëm alles vergiess!

Dës Parallell just awer fir d'Multinationellen huet schon immens vill Misär mat sech bruecht. D'Staate gi verklot, well se d'Energietransitioun wëlle weiderbréngen oder well se eng ambitiéis Gesondheitspolitik wëlle maachen. D'Regierungen traue sech net méi, gewësse Politicken ëmzesetzen, aus Angscht, vun enger Multinationall op Milliarden Euro Schuedenersatz verklot ze ginn.

D'Rechtsstaatlechkeet gëtt domadder weeder an der EU nach am Vietnam verbessert. Au contraire! A firwat raumt d'Politik de Multinationellen iwwerhaupt esou Privileegien an a knuebelt sech selwer? Just well d'Multinationale behaupten, se géifen duerno méi investéieren.

Et gëtt an der wëssenschaftlecher Literatur kee Beweis, dass déi Investitiounsaccorde mat deene Schidsgerichter zu méi Direktinvestitiounen oder souguer zu méi Aarbechtsplaze géife féieren. Am Contraire, si féieren natierlech virun allem zu Delokalisatiounen an Niddreglounlänner an dohannen zur Ausbeutung vu lokalen Aarbechterinnen an Aarbechter an natierleche Ressourcen.

Här President, dës Zort vun Accorde si moosgeschneidert op d'Besoinen vun de grouse Multinationellen. Si erlaben de grouse Konzern, Filialen op alle Kontinenter anzeichten, jee nodeems, wou se kënne e puer Cent op de Salairé spueren, oder jee nodeems, wou se kënne vun niddregen Ëmwelt- a Sozialstandarde profitéieren. Esou kënne se op der ganzer Welt Regierungen an d'Aarbechter an d'Aarbechterinne géinteneen ausspillen!

D'Produkte maache während der Fabrikatioun dräimol den Tour ronderëm d'Welt, éier se beim Consommateur ukommen, an dreiwegen domadder de Klimawandel weider un. Alles just, fir de Profit vun den Aktionären an d'Luucht ze dreiwegen!

Haut, zwee Joer no der Pandemie an de geopolitische Verwerfungen, déi mer kennen, gëtt dësen ekonomesche Modell ëmmer méi a Fro gestallt. „Resilienz vun de Liwwerketten“, heescht et jo iwwerall, an: „Mir dierfen net méi esou ofhängeg si vun den asiatesche Fabricken“, héiere mer och ëmmer erëm. Abee, heimadder votéiert d'Chamber erëm eng Kéier genee de Contraire. Mir wäerten dat sécherlech net matstëmme!

Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk) | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Madamm Oberweis. A leschten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Sven Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, als Éischt och e grouse Merci vu mir un de Rapporteur Yves Cruchten fir den ausféierleche Rapport. Trotzdeem, 2020 huet d'EU dëse Fräihandelsaccord mam Vietnam ofgeschloss, an dës war vun europäescher Säit u sech un eng ganz Retsch Konditiounen gebonnen. Ënner anerem sollt d'Aarbechtsrecht u verschidden internationalen Traitéen vun der OIT ugepasst ginn. A wien op d'Geschicht ageet, dee weess, datt aacht Joer laang un dësem Accord geschafft ginn ass. Leider huet sech d'Situatioun, an dat muss ee soen, „leider“ huet sech d'Situatioun am Vietnam an dës Joren awer net nennenswäert verbessert!

D'Piraten am Europaparlament hate sech beim Vott géint dësen Traité ausgeschwat, dës, well mir wuel wëlle Länner wéi de Vietnam doranner ënnerstëtzen, fir kënne um weltwäite Maart Fouss ze faassen, an eis Relatioun mam Land wëlle verbessern, mee: D'Fuerderung vum Europaparlament an der Kommissioun goufen net all erfëllt!

D'EU hat d'Land opgeruff, fir d'Versammlungsfräiheet, d'Meenungsfräiheet an d'Schafe vun onofhängege Gewerkschaften am Code pénal ze integréieren. Dës Fuerderungen ass net nokomm ginn! Et gëtt nach ëmmer keng onofhängege Gewerkschaften am Land a Journalistinnen a Journaliste ginn nach ëmmer ënner Virwänn festgeholl. D'EU huet den Accord dann am Februar 2020 ofgestëmmt, a säitdeem si weider Journalisten an Aktiviste wéi d'Pham Doan Trang festgeholl a verurteilt ginn.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, mir wënschen eis, datt d'EU konsequent un hire Fuerderunge festhält, konsequent zu hire Fuerderunge steet, déi am Virfeld vun esou engem Accord festgehale ginn, an datt d'Memberstaate sech herno net mat manner zefridde ginn!

Dësen Accord ass vun den EU-Memberstaaten net ausräichend genotzt ginn, fir d'Rechter vun de Leit am Vietnam ze stäerken an aus dem Land e verlässleche Partner ze maachen, wat d'Mënscherechter ugeet. An duerfir wäerte mir Piraten dës Fräihandelsaccord net matstëmme.

Ech soen Iech Merci.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Clement.

D'Regierung huet d'Wuert, den Här Ausseminister Jean Asselborn.

Prise de position du Gouvernement

M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et européennes | Also ech géif mengen, dass deen Accord mam Vietnam, dee jo 2020 ënnerschriwwen ginn ass, eppes ass, wat d'Lëtzeburger Regierung ënnerstëtzt. Mir wëssen, dass de Vietnam, jo, Réckschrëtter huet, wat d'Demokratie ugeet. A mir hoffen, dass mer duerch besser Kontakter, déi mer mam Vietnam kréien, och kënne hëllefen, fir déi Schinn do erëm ëmzedréien.

Ech weess, dass et hei am Haus, wéi op ville Plazen an Europa an der Zivilgesellschaft, e Problem gëtt, iwwerhaupt mat Handelsaccorden nach ze operéieren. Ech géif awer mengen, dass hei an der Europäescher Unioun e grouse Konsens war, fir mam Vietnam deen Accord do anzegoen.

Mir si jo elo amgaangen, mat anere Länner nach Handelsaccorden auszuschaffen. Et ass net iwwerall TTIP hannendrun, dat muss mer wëssen. Et ass och CETA hannendrun. An ech mengen, wat mer mat Kanada gemaach hunn, ass awer trotzdeem ..., wann ee Kanada gesäit, d'Demokratie a Kanada gesäit, den Engagement vu Kanada och an der Aussepolitik fir d'Ukrain, wéi d'Kooperatioun mat eis an der Europäescher Unioun ass, dann, mengen ech, géif déi Debatt awer anescht verlafen, wa se elo ze féiere wier mat Kanada.

An ech hoffen hei fir de Vietnam, dass mer dat Richtegt maachen. Ech si bal iwwerzeegt, dass mer et nëmme kënne verbessern.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Ausseminister. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7832. Den Text steet am Document parlementaire 7832⁴. Et ass eng Majoritéit vun zwee Drëttel erfuerdert an de Vote par procuration ass net erlaabt.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7832 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. De Quorum ass erreecht. De Vott ass heimat ofgeschloss.

An de Projet de loi 7832 ass mat 58 Jo-Stëmme, 4 Nee-Stëmme an 2 Abstentiounen ugehall.

M. Sven Clement (Piraten) | Här President, dat geet net!

M. Fernand Etgen, Président | Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

M. Sven Clement (Piraten) | Dat geet net op.

M. Fernand Etgen, Président | Et ass also esou decidéiert.

(Interruptions diverses)

Mir kommen elo zum nächste Punkt, dem Projet de loi 7942, engem Amendement ...

M. Sven Clement (Piraten) | Här President! Pardon, Dir hutt elo grad 58 zu 2 annoncéiert. Ech zielen an op den éischte Bléck mengen ech, datt mer net zu 58 sinn.

M. Fernand Etgen, Président | 48!

M. Marc Goergen (Piraten) | Dir hat 58 gesot.

M. Sven Clement (Piraten) | 58 hutt Der gesot.

M. Fernand Etgen, Président | Et ass 48. Pardon, pardon, pardon!

Une voix | Dat geet och net, da sinn ...

(Brouhaha et concertation interne)

M. Fernand Etgen, Président | 48-mol Jo, 4-mol Nee an 2 Abstentionen.

(Brouhaha)

Ech mengen, dat schéngt ze stëmmen. Ech widderhuelen nach eng Kéier: De Projet de loi ass mat 48 Jo-Stëmmen, 4 Nee-Stëmmen an 2 Abstentionen uegheoll.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding, MM. Gilles Roth, Marc Spautz, Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff et Claude Lamberty ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill.

Ont voté non : MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Se sont abstenus : MM. Fernand Kartheiser et Fred Keup.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

14. 7942 – Projet de loi portant approbation de l'Amendement à l'article 8 du Statut de Rome de la Cour pénale internationale (fait d'affamer délibérément des civils), fait à La Haye, le 6 décembre 2019

Mir kommen elo zum nächste Punkt, dem Projet de loi 7942, engem Amendement zum Artikel 8 vum Statut vu Roum vum Internationale Gerichtshaff. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. A Rapporteur ass nach eng Kéier den honorablen Här Yves Cruchten.

Rapport de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, de l'Immigration et de l'Asile

M. Yves Cruchten (LSAP), rapporteur | Jo, merci nach eng Kéier, Här President. Et ass zwar en Zoufall, mee et passt eigentlech gutt an déi Debatt, déi mer haut gefouert hunn, dass mer och haut iwwert d'Raifikatioun vun deem Amendement schwätzen. An Dir verstitt gläich, firwat.

De Statut de Rome vun der Cour pénale internationale ass e Fundament vum internationale Recht. De 17. Juli 1998 zu Roum hunn d'Signatairen d'Grundlag fir de permanenten Internationale Strofgerichtshaff zu Den Haag geschaaft. De Statut leet de Fonctionnement vun deem Internationale Strofgericht fest an definéiert d'Jurisdiction fir déi schlémmsten Doten.

Konkreet begrënn de Statut d'Gerichtsbareket fir d'Poursuite pénale vu Vëltermord, Verbrische géint d'Mënschlecheet, Krichsverbrichen a sougenannt Crimes d'agression.

Zanter Woche verdäitlechen déi schrecklech Biller vun der russescher Aggression an der Ukrain och eis hei an Europa, wat geschitt, wann en Agresseur sech iwwer internationaalt Recht ewechsetzt. Duerfir ass et grad elo vun héchster Bedeitung, dass mir eis Wäerter héichhalen a schützen. Mir dierfen déi grouss Erongeschafte vun der multilateraler Diplomatie net fir selbstverständlech halen. De Statut de Rome geet op joerzëngtelaang Beméiungen zrëck. E kodifizéiert ënner anerem d'Prinzipien, déi a sëllege Resolutionen vun der Generalversammlung vun de Vereenten Natiounen festgehal ginn.

A wann et néideg ass, muss internationaalt Recht gestärkt ginn, esou wéi mir dat mam Gesetzesprojet 7942 haut maachen. Lëtzebuerg huet de Statut de Rome de 14. August 2000 approuvéiert a war domadder en Ënnerstëtzer vun der éischter Stonn. Mam Gesetz vum 27. Februar 2012 huet Lëtzebuerg och déi Doten, déi am Statut viséiert sinn, an nationaalt Recht ëmgasat.

Beim Gesetz, iwwert dat mer elo haut schwätzen, gëtt en Amendement vum Artikel 8 an dat nationaalt Recht transposéiert. Den Artikel 8 ass deen Artikel, deen d'Krichsverbrichen definéiert. A mat deem Amendement gëtt déi Definition erweidert. Dat heescht konkret, dass d'Aushéngere vun Zivilisten als Krichsmethod gëllt an d'Virenthale vun iwwerliewenswichtege Wueren e Krichsverbrichen duerstelt. Dozou zielt och e gezielt Verhënnere vun Hëllefleeschtingen.

Dësen Amendement ass op eng Schwäizer Initiativ zrëckzeféieren. D'Schwäiz hat proposéiert, d'Hongersnout als Krichsverbrichen ze consideréieren. Lëtzebuerg huet zu den éischte Länner gehéiert, déi dës Initiativ ënnerstëtzt hunn. An der néngter Séance plénière vun der Assemblée vun de Vertragsstaate gouf eestëmmeg fir d'Unhuele vum Amendement gestëmmt.

Eisen Ausseminister huet de 5. Januar dëst Joer de Projet de loi deposéiert. An den 8. Mäerz hat de Staatsrot säin Avis dozou ofginn. D'Kommissioun huet de Rapport den 13. Mee uegheoll.

Dëse Projet de loi reit sech an den Engagement vu Lëtzebuerg an, d'Stroffräiheet bei de schlémmste Verbrichen ze bekämpfen an de Respekt vum internationalen humanitäre Recht ze promovéieren. Mir confirméieren mat deem Text also d'Lëtzeburger Positioun als staarke Verdeedeger vun der internationaler Strofjustiz a vum humanitäre Völkerrecht.

Ech soen Iech Merci a ginn domadder den Accord vun der LSAP.

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Här Rapporteur Yves Cruchten.

An den éischten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Claude Wiseler.

Discussion générale

M. Claude Wiseler (CSV) | Ech soen och dem Rapporteur Yves Cruchten villmools Merci fir säi mëndlechen a fir säi schrëftleche Rapport. Et ass evident, dass haaptsächlech an deenen Zäiten, wou mer haut sinn, mat all deem, wat momentan amgaangen ass ze geschéien, et wichteg ass, dass deen hei Text uegheoll gëtt an datt och dat do als e Verbrische kloer an däitlech an d'Texter ageschriwwen gëtt. Et ass fir eis eng Evidenz, dass mer et matstëmmen.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Wiseler. An ech ginn d'Wuert weider un den Här Gusty Graas.

M. Gusty Graas (DP) | Merci, Här President. Also wann et den Internationale Strofgerichtshaff zu Den Haag net géif ginn, da misst en op alle Fall ganz séier erfirnt ginn a respektiv och installéiert ginn.

Ech mengen, dat hei ass zwar e ganz klengt Gesetz, et geet jo och praktesch nëmmen ëm ee Saz. Et muss ee sech awer d'Fro stellen: Firwat huet et esou laang gedauert, bis datt déi do Dispositioun elo och virgesinn ass, dass eeben d'Hongersnout, déi bewosst provoziert Hongersnout, och zu de Krichsverbrichen wäert gezielt kënne ginn?

Ech mengen, mir hunn de Mëtteg laang iwwert de Krich hei an Europa geschwat. An een, dee mat Sécherheet elo schonn d'Konditiounen erfëllt, fir ënnert deen do Artikel ze falen an och jugéiert ze ginn, dat ass ouni Zweifel de russesche President. Duerfir ass dat heiten eng ganz gutt Saach, iwwerfällg Saach, déi mir als DP nëmme begrësse kënnen.

An ech wëll awer och nach dem Yves Cruchten Merci soe fir déi verschidde Rapporten. Merci!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Graas. An da wier et un der Madamm Stéphanie Empain.

Mme Stéphanie Empain (déi gréng) | Villmools merci, Här President. Villmools merci och nach eng Kéier dem Rapporteur fir säi Rapport elo. Ech ka mech deem just uschlëssen, wann ee bedenkt, dass et dat ass, wat de Moment an der Ukrain geschitt. An ech denken do ganz speziell un Azovstal, Mariupol an esou weider. Dass dat net emol hätt kënnen esou geaandert ginn, wéi et elo virgesinn ass, dat wär mir emol net an de Kapp komm! Et ass gutt, dass mer dat doten elo an d'Texter eranhuelen.

An dofir ginn ech natierlech och den Accord vun der grénger Fraktioun, fir déi dote Changementer ze maachen.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Empain. Da wier et um Här Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, Här President, ech wëll mech all deenen uschlëssen, déi dem Här Cruchten Merci soen an him felicitéieren fir dee Rapport. Ech brauch net ze ënnersträichen, wéi wichtig dat heiten ass. Ech freeë mech, dass mer hei eng Unanimitéit dorüwer hunn.

Ech kann awer och leider nëmmen nach eng Kéier bedauern, dass, wéi mir de Mëtteg proposéiert hunn an enger Motioun, d'Krichsverbrichen ze verfolge, d'ADR eleng derfir gestëmmt huet. Also et ass schonn heiansdo vläicht eng Diskrepanz tëscht Theorie a Praxis. Mir sti fir Kohärenz. Mir si fir Theorie a Praxis, wann et ëm Verbrische geet, fir déi ze verfolge, fir déi Schëlleg viru Gericht ze bréngen. An ech kann nëmmen hoffen ... Also, schéi wär et, wa mer net méi iwwer esou Fäll missten diskutéieren, well se net méi sinn, mee d'nächste Kéier, wann dat sollt sinn, a mir diskutéieren nach eng Kéier driwwer, da wär ech och frou, wa mer eis eens wäeren, dass Lëtzebuerg säi Bäitrag soll leeschten, fir dass déi Schëlleg kënne viru Gericht kommen.

Dat gesot, nach vläicht just eng Bemierkung: De Statut erlaabt nëmmen, souwäit ech mech erënneren – mee do kann den Här Cruchten mech korrigéieren, wann ech do sollt falschleien –, souwäit ech weess, ass et natierlech nëmme méiglech, Leit virun dat Gericht ze brénge bei Staaten, déi de Statut och ratifizéiert hunn. Dat ass bei enger ganzer Rei vu méi grouse Länner net de Fall, soudatt een och déi Tatsaach muss e bësse mat bedenken.

Ech soen Iech Merci.